

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ลิ้นจี่เป็นผลไม้เขตร้อน (sub-tropical fruit) มีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน ในประเทศไทยนั้นนิยมปลูกลิ้นจี่กันมากพันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์ฮงฮวย จักรพรรดิ กิมเจง และ โอวเสียะ โดยทั้งประเทศมีพื้นที่ปลูกลิ้นจี่ทั้งสิ้น 161,085 ไร่ พื้นที่ปลูกสำคัญอยู่ในเขตภาคเหนือ มีพื้นที่ 138,977 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.3 ของพื้นที่ปลูกลิ้นจี่ทั้งประเทศ จ.เชียงใหม่ มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด 49,544 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.8 ของพื้นที่ปลูกลิ้นจี่ทั้งประเทศ รองลงมาเป็น จ. เชียงราย มีพื้นที่ปลูก 42,605 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 26.4 ของพื้นที่ปลูกลิ้นจี่ทั้งประเทศ และ จ.พะเยา มีความสำคัญเป็นลำดับที่สาม มีพื้นที่ปลูก 23,656 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.7 ของพื้นที่ปลูกลิ้นจี่ทั้งประเทศ (สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา, 2550: ออนไลน์) ภาพรวมผลผลิตลิ้นจี่ในปี พ.ศ.2548 มีจำนวน 79,274 ตัน โดยจังหวัดเชียงใหม่มี 25,990 ตัน จังหวัดเชียงราย 20,859 ตัน และจังหวัดพะเยามี 12,155 ตัน ปี พ.ศ.2549 มีผลผลิตรวมจำนวน 73,700 ตัน จังหวัดเชียงใหม่มี 24,500 ตัน จังหวัดเชียงราย 19,800 ตัน และจังหวัดพะเยามี 10,300 ตันและ ปี พ.ศ. 2550 มีผลผลิตรวมจำนวน 73,800 ตัน จังหวัดเชียงใหม่มี 23,200 ตัน จังหวัดเชียงราย 20,000 ตัน และจังหวัดพะเยามี 9,700 ตัน (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552: ออนไลน์) ลิ้นจี่จัดเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และยังมีการส่งออกต่างประเทศทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมากโดย ในปี พ.ศ.2548 มีปริมาณการส่งออกลิ้นจี่ถึง 13,463 ตัน คิดเป็นมูลค่า 253.66 ล้านบาทและในปี พ.ศ.2549 มีปริมาณการส่งออก 11,198 ตัน คิดเป็นมูลค่า 281.86 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2550 มีปริมาณการส่งออกลิ้นจี่ถึง 10,372 ตัน คิดเป็นมูลค่า 173.01 ล้านบาท (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2552: ออนไลน์) แต่ลิ้นจี่มักมีปัญหาที่สำคัญคือ ปริมาณผลผลิตออกมากในช่วงเดียวกันระหว่างต้นเดือนพฤษภาคม ประกอบกับสภาพอากาศแปรปรวนในช่วงต้นปีอากาศร้อนจัดทำให้ผลลิ้นจี่สุกเร็ว แต่ผลผลิตไม่ได้มาตรฐานส่งผลให้ผลผลิตล้นตลาดและมีราคาตกต่ำจึงได้มีการนำลิ้นจี่ที่คงเหลือในตลาดมาแปรรูปเป็นลิ้นจี่อบแห้งซึ่งสอดคล้องกับมาตรการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการบริหารจัดการผลผลิตลิ้นจี่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ดังจะเห็นได้จากภาพรวมปี พ.ศ.2552 ลิ้นจี่มีปริมาณถึง 81,748 ตัน ซึ่งเชียงใหม่มีปริมาณ 27,922 ตัน เชียงราย 18,252 ตัน พะเยา 14,496 ตัน โดยส่งออก 19,982 ตัน โดยมีลิ้นจี่ส่วนเกินที่เกิดขึ้นภายในประเทศประมาณ 19,500 ตัน โดยตั้งเป้าหมาย

ผลผลิตลิ้นจี่ส่วนเกินที่เกิดขึ้น ใน 3 มาตรการหลักด้วยกัน คือ 1. การเร่งรัดการกระจายผลผลิตภายในประเทศจำนวน 18,500 ตัน โดยจังหวัดเชียงใหม่จะดำเนินการจำนวน 5,000 ตัน จังหวัดเชียงราย 5,000 ตัน จังหวัดพะเยา 6,000 ตัน 2. การแปรรูปลิ้นจี่ 1,000 ตัน และ 3. การส่งเสริมการตลาดภายในประเทศ (หนังสือพิมพ์แนวหน้า , 2552: ออนไลน์)

กลุ่มแปรรูปผลไม้สหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่แม่ใจ จำกัด อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยาเริ่มก่อตั้งขึ้นจากการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ.2542 จำนวน 125 คน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ในการต่อรองราคาลิ้นจี่เนื่องจากราคาลิ้นจี่ตกต่ำอย่างมากโดยมีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกลิ้นจี่ในพื้นที่ และต่อมาในปี พ.ศ.2548 ได้มีการก่อตั้งกลุ่มแปรรูปผลไม้สหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 30 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ลิ้นจี่เนื่องจากมีปริมาณลิ้นจี่ล้นตลาดและเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มคือการแปรรูปลิ้นจี่ที่ได้จากกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มาแปรรูปเป็นลิ้นจี่อบแห้ง ปัจจุบันกลุ่มแปรรูปผลไม้สหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยาได้มีการผลิตสินค้าที่แปรรูปจากผลไม้ที่ได้ตามฤดูกาลได้แก่ มะม่วง สับปะรด กล้วย ขนุน ลิ้นจี่ เป็นต้น แต่เนื่องจากลิ้นจี่มีปริมาณมากจึงได้มีการนำลิ้นจี่มาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการนำมาแปรรูปเป็นลิ้นจี่อบแห้ง จากข้อมูลผลการดำเนินงานพบว่า มีการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการจำหน่ายลิ้นจี่อบแห้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งมียอดขายปี พ.ศ.2548 ประมาณ 300,000 บาท ปี พ.ศ.2549 ประมาณ 350,000 บาท ปี พ.ศ.2550 ประมาณ 450,000 บาท ปี พ.ศ.2551 ประมาณ 400,000 บาท (กลุ่มแปรรูปผลไม้ของสหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่แม่ใจ, 2552: สัมภาษณ์) ปัจจุบันการแปรรูปลิ้นจี่อบแห้งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อระบายผลผลิตที่มีมากกว่าช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาไปให้ได้ อีกทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยงต่อการล้นตลาดและราคาตกต่ำของลิ้นจี่ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนจากการแปรรูปเป็นลิ้นจี่อบแห้งอีกทางหนึ่งอีกด้วย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญของการแปรรูปลิ้นจี่ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของไทยด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงต้นทุนที่แท้จริงของการแปรรูปลิ้นจี่และผลตอบแทนที่กลุ่มผู้ผลิตจะได้รับ เพื่อเป็นข้อมูลให้เกษตรกรที่ปลูกลิ้นจี่หรือผู้สนใจแปรรูปลิ้นจี่ได้ทราบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแปรรูปลิ้นจี่อบแห้ง อีกทั้งรัฐบาลยังให้การสนับสนุนการแปรรูปลิ้นจี่อบแห้งโดยมีการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตโดยเฉพาะนำไปอบแห้งเพื่อลดปริมาณลิ้นจี่ที่ล้นตลาดและส่งผลให้ราคาลิ้นจี่ราคาตกต่ำ นอกจากนี้การแปรรูปลิ้นจี่ยังเป็นอาชีพที่เพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มแปรรูปผลไม้สหกรณ์ผู้ผลิตลิ้นจี่แม่ใจ จำกัด อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำลีนจ๊อบแห้งของกลุ่มแปรรูปผลไม้ของ
สหกรณ์ผู้ผลิตลีนจ๊อบแห้ง จำกัด จังหวัดพะเยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำลีนจ๊อบแห้งของกลุ่มแปรรูปผลไม้ของ
สหกรณ์ผู้ผลิตลีนจ๊อบแห้ง จำกัด จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำหรับเกษตรกรผู้สนใจ
ลงทุนแปรรูปลีนจ๊อบแห้งในอนาคต

นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนจากการแปรรูปเป็นลีนจ๊อบแห้ง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทุก
อย่างที่เกี่ยวข้องในการปลูกลีนจ๊อบและแปรรูปเป็นลีนจ๊อบแห้ง

ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนปลูกลีนจ๊อบและแปรรูปเป็นลีนจ๊อบ
อบแห้งหลังหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

ลีนจ๊อบแห้ง หมายถึง ผลลึกษณ์ที่ได้จากการนำผลลึกษณ์ที่สดและอยู่ในสภาพดีมาค้ดขนาด
ผลให้ใกล้เคียงกันปอกเปลือกและแกะเอาเฉพาะเนื้อนำไปอบให้แห้งโดยใช้ความร้อนจาก
แสงอาทิตย์หรือแหล่งพลังงานอื่น